

ALBINA.

Ese de trei ori in septimana: Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a, candu o cõla intrãga, candu numai diumetate, adeca dupa momentulu impregiurãrilor.

Prețulu de prenumeratiune:

pentru Austria:	
pe anu intregu	8 fl. v. a.
" diumetate de anu	4 " " "
" patrarã	2 " " "
pentru Romani'a si strainetate:	
pe anu intregu	16 fl. v. a.
" diumetate de anu	8 " " "
" patrarã	4 " " "

Prenumeratiunile se facu la toti dd. corespundintã a-i nostri, si d'adrepțulu la Redactiune: **Josefstadt, Langegasse Nr. 43**, unde suntu a se adresã si corespundintile, ce privesc Redactiunea, administratiunea sãu speditur'a cate vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publicã.

Pentru anuicã si alte comunicatiuni de interesu privatã — se raspunde cate 7 cr. de linie repetitile se facu cu prețiu scãdiutu. Prețulu timbrului cate 30 cr. pentru una data, se antecipa.

Invitare de prenumeratiune

la

„ALBINA“

Cu 1 optovre s. v. incepemu patrarãriulu din urma alu anului cur. si cu ocaziunea acẽstã se deschidu prenumeratiuni noue la fõia nõstra, cu conditiunile ce se vedu in frunte: adeca: 2 fl. v. a. pe patrarãriu, 4 fl. pe diumetate de anu.

Epistõtele a se adresã: redactiunei „Albina,” Viena, Josefstadt, Lange Gasse nr. 43.

Rogãmu a fi incunoscintiati de timpuriu, ca se ne potemu orientã in privintã esemplarielor de tipãritu, si incunjurã intrerumperea in spedare.

Redactiunea.

Viena 3/15 opt. 1867.

Timpulu nostru favoresce progresulu si acẽstã nu se põte denegã. Smintele ce se comitu ici colã, privescu direptiunile acestui progresu cate sunt indegetate de fãptorii trecutulu necapãci si fora titlu de dreptu d'a mai esiste in presinte si pentru venitoriu.

Cu aceste sentintie cercãmu a caracterisã situatiunea de astãdi, voindu a vorbi despre adres'a celor 25 de prelati in privintã concordatulu. Ei invinuisera magistratulu de Viena, cã pretindendu a-si direge insusi scõlele, ar tientiã a vatemã studiulu religiunei, subtragendu-le influintiei clerulu. Magistratulu din parte-si raspunde asidere prin o adresa catra suveranulu, in carea se intõna cumca ca parinti de familia amõrea catra copfii lor nu-i va lasã neci-odata ca pre acestia se-i educe in nereligiositate, se-i nefericẽsca, si cã prin urmare atare invinuire a potutu se li se arunce numai din partea unorõ omeni „fora de familia,” si

cari prin urmare nu cunoscã legaturele de amõre ce impreuna membrii unei familie. — Locuitorii de Viena dederã magistratulu multe aplause pentru acẽsta adresa, in catu — asie credemu cã n'am smintã afirmandu: — inca cateva adrese de felulu celei numite din partea prelatilor catolici, si popularitatea ce mai au si-au papat'o. Acẽsta tendintia a timpulu o vor fi observatu si prelatii romani, cãci cei pentru sinodalitatea besericei avura si au purure mai multa popularitate de catu contrarii lor in principie.

Luni demanẽtiã Maiestatea Sa primã in audiintia deputatiunea magistratulu carea i predece adres'a numita. Imperatulu recunoscã cu placere nisuintiele Vienei pentru progresu si infintiarea de scõle, precum si cã magistratulu e de parte a scirbã influintã religiunei, era in fine promise cã adres'a o va predã ministeriulu.

Din acestu evinementsu deduce publicisticã nentiesca cã crisea ministeriale e delaturata, de õra-ce adresele de susnumitã natura se predau ministeriulu care apoi le va tratã in modu constitutiunale intru intiesulu legi pentru responsabilitatea ministeriala. Asie-dara Beust remane la putere, cãci demisiunarea lui erã conditiunata de observarea legiloru constitutiunali.

Diurnale unguresci vor potã deocãmdata resulfã in odihna, dupa trudã si ustanelã mare ce avura trebuindu se cante atatã multime de salmi spre marirea dlui Beust, ca nu cumva cãdiendu de la naltimea pusetiunei sale, fẽtulu seu: dualismulu, se devina orfanu si espusu atacuriloru de la fii (sistemele) altoru õmeni.

Erã minunatu „P. Naplõ” in pledarea sa cã impacatiunea constitutiunala nu e finita, si cã Beust e omulu capace a o face, Beust e celu de incredere in Austriã, Beust si era Beust. Cetitorii no-

stri sciu cã in senatu nu s'a intemplantu pentru Beust manifestatiunea ce o intentionã unii amici de ai Esc. Sale.

Parere medilocita in causã natiunalitatei.

Contrarileru nostri politici, vrendu ori nevrendu li scapa une ori cate unu adeveru din gura. Asie „P. Naplõ” vorbindu despre pusetiunea lui Beust in nouã crisa provocata de concordatu, si cercandu a o legã cu cestiunea de impacatiune intre constitutiunea unguresca si cea nentiesca, dise intre altele: „Ungariã constitutiunala se põte impacã numai cu Austriã constitutiunala, cãci impacarea intre o Ungaria libera si unu guvernulu absolutu de Vienã, n'ar avã prețiu.”

Va se dica, „P. N.” recunoscã cumca intre doi factori numai atunci põte fi vorba de impacare, candu amendoi sunt in asemene pusetiune. Totu acẽstã am dis'o si noi a dese ori, cumca adeca nu põte fi võrba de impacatiune si prin urmare de frãtietate intre stapenu si servu.

Gratulãmu publicistulu ungurescu pentru rostirea acestui adeveru.

Catu e pentru noi, precum se scie, nu potemu perde din vedere neci pentru unu momentu causã natiunalitatei nõstre, si ori-ce evinementsu, ori-ce adeveru intimpinãmu, lu punemu delocu pre scãla intereselor nõstre natiunali, acã lu mesurãmu si-i constatãmu valõrea pentru noi.

Asie facemu si cu adeverulu din atinsã fõia ungarẽsca, si sentimu placere a spune lui „P. N.” cã are pentru sine tõta aderintã nõstra fora de neci o reserva.

Lipsesce ca acẽsta massima recunoscãta odata si prochiomata de densulu insusi, se n'o uite ei s'o duca cu sine candu va merge la pertratãrea cestiunei natiunalitatiloru, si fie securu cã aplicãnd'o in asta cestiune va resultã cu usio-

rintia impacarea natiunalitatiloru, si prin acẽstã se va intemciã frãtietatea intre popõrale Ungariei, — frãtietatea de la care (cum disese Vladu in 1861) depinde fericierea sãu nefericierea venitõria a Ungariei, a acelei tieri care merita o sõrte mai buna.

Trebuesce adeca individulu a recunoscã natiunalitatea sa, si natiunei intregi individualitatea sa natiunala, apoi pre aceste base naturali a procede, si natiunalitãtile nu vor intardiã a renuciã la atatea din drepturile naturali cate se receru neaperatu pentru intregitateã tierii. Dar nu cum facea mai deunadi unulu, care — acum candu inca nu ni-su recunoscute drepturile — incepea cu renunciãrea cã nu potemu pretinde se vorbimu romanesce in dieta etc.

Asidere se recere ca ungerii se recunoscã cumca deputatii nemagiari reprezenta respectivele natiuni ce i-au alesu. In casulu contrariu, daca ungerii ar voi se lege frãtietate cu romanii, cu cine o vor legã daca deputatiloru nostri romani nu li vor recunoscã cã ne reprezenta pre noi romanii?

De la senatulu imperiale.

In siedintã de luni s'au inceputu desbaterile privitorie la modificãrile ce se receru in constitutiunea din 26 febr. 1861. Cetitorii nostri cunoscã dejã respectivulu proieptu de lege din partea regimulu. Modificãtiunile ce acestu proieptu le patiesce in cursulu desbateriloru nu sunt esentiale. Nemtii sunt dualisti cu totulu, principiulu centralismulu e stersudintrecutulu lor, nu-si aducu a minte. Autonomistii se mai sustienu, si desbaterile mai tõte le invertescu in jurulu cestiunei: cata autonomia se dee singurateceloru tieri? Senatulu e plecatu a largi autonomiã acestõra.

Oratorii mai insemnati fura: Kaiserfeld, Plener, Ziemiakowski care in numele poloniloru aretã cã ei prin participare credu a nãntã pre unicã cale posibila pentru reorganizarea constitutiunala a monarhieci. Schindler inte-

FOISIÓRA.

Tractatu

de originea, vechitãtea si insemnetatea istorica a numelui Valacu.

(Incheiare.)

8. De numele Valacu datu Pacinaciloru si Cumaniloru.

Numele Valacu a se fi datu Pacinaciloru si Cumaniloru, se põte averi din mai multi autori demni de credintã, anume:

1. Ann'a Comnen'a, istoriografa nascuta la anulu 1083 d. Cr. la Stritter III. pag. 795 — dice, cumca Pacinacii in limb'a comuna au fostu numiti Vlachi (Blachi). Vedi in oieptulu acẽstã si pro Czoernig: Ethnographie der öster. Monarchie, Vien'a 1855 tom. II pag 65.

Mirare, cã argumentulu acẽstã nu l'a cunoscutu G. Sincai si Petru Maioru, istoricii nostri de eterna si fericitõria aducere aminte.

2. Luciu, in opulu: De regno Dalmatiae, cartea 6. cap. 5 — asemene marturisesce cã Pacinacitele au fostu numiti Vlachi; elu dice: „Patrinacat; eosdem fuisse cum Vlachi ex dictis constat, sed Patrinacarum nomen in desuetudinem abiit, Vlachorumque denominatis in-

valuit,” — adeca: „Pacinacii a fi fostu unulu si acel'-a-si poporu cu Vlachi, din cele dise se adeveresce, inse numele Pacinaciloru trecendu in uitare, au intratu in folosire denumirea de Valachi.”

3. Danielu Cornides, nemoritoriulu scrutatoriu alu Ungariei, care a traitu la inceputulu secululu nostru, si a scrisu intre altele si: Comentatiunea historico-critica de Cumanis, qua Cumanos, Valvos, Parthos, Polowcrios, Kipzacos, Cunos ejusdem omnino gentis diversa nomina fuisse veterum scriptorum ostenditur — care opu a peritucã manuscriptu, incuviintãndu parerea lui Luciu, cum cã Pacinacii au fostu Vlachi de origine, in: Vindolitiæ Anonymi Belae regis notarii, sectiunea 2. §. 9. dice: „Ante Cinamum vero Blachos dictos fuisse Patrinacas Lucius de regno Dalmatiae lib. 6 cap. 5 more suo ostendit egregie,” — adeca: „Inainte de Cinamu (istoricu grecescu din alu 12 seclu) a se fi numitu Valachii cu numele de Pacinaci Luciu: de regno Dalmatiae cart. 6 cap. 5 dupa datin'a sa a demonstratu de ajunsu.”

4. Otto, episcopulu de la Freisingen, care a vetiutu pre la anulu 1150 d. Cr. in descrierea Ungariei numesce pre Cumanii: Faloni, adeca Valoni, anume in cartea I. cap. 31 dice: „Attingitur (provincia Ungariae) — — — inter aquilonem et orientem Pecenatorum et Falonum, maximam venationum capiam habent, sed vomere ac rastro pene experte campa-

nia,” — adeca: „Se marginesce (Ungari'a) — — — intre medianõpte si resaritu cu campã Pecenaciloru si Faloniloru (Pacinaciloru si Cumaniloru), care are o multime fõrte mare de venatori, inse e mai ca nepartasia de cultivãrea pamentulu.” Totu din acestu autoru cunõscemu cã de Germani, in scripturile latine, au fostu numiti Cumanii si „Valos.”

Fãtia cu marturisirea acẽstã a lui Otto, cauta se impartasimu aceea ce dice despre „Vallos” Hanner in: Historia ecclesiarum transilvanorum an. 1694 pag. 50, si adeca: „Remanserunt haud pauci ex eo deductis colonis inferioris sortis homines quos Vallos nominabant, et successu temporis Valachi ab exteris dicti,” — adeca: „Au remasu o multime d'intre cei acolo (in Daciã) straportati coloni, õmeni de sõrte de josu, cari suntu numiti Vali, si cu deurgerea timpulu de straini s'au disu Valachi.”

5. Rubriquis, in descrierea caletorieci sale de la anulu 1254 d. Cr. la Tartarii, cari au devastatu si Ungariã, ne spune, cumca Germanii numescu „Valani” pre Cumanii; cuvintele lui dupa codex dipl. Hung. de Fejér tom. 4 vol. 2 pag. 268 sunt: „Herba est optima. In hac (vasta solitudine) solebant pascere Cumanii, qui dicuntur Capchat; a Teutonibus vero dicuntur Valani et provincia Valania,” — adeca: „Erã bã e cea mai buna. In acẽsta (mare desiertãtiune, ce costa de asuprã Marei Negre) se indãtinãu a pasce Cumanii, cari sunt numiti Cap-

chat (Capciat); de Germani se numescu Valani si provinciã Valania.”

6. Frãtii predicatori minoriti, la anulu 1241 incunoscintãndu tõta universitateã celorã lalti frãti ai lor despre inrumperea Tartariloru in Ungariã, spunu, cã cu Tartarii insotiti in õste se afla si Cumanii, pro cari Teutonii i numesou cu numele de Walwen. „Sunt cum eorum (Tartarorum) exercitu pessimi Christiani et Comani, quos theutonicae Walwen apellamus.” Vedi: codex dipl. Hung. de Fejér tom. 4 vol. I. pag. 212.

7. Cumanii, avendu unã si acci-a-si limba cu Pacinacii, usioru ne potemu splicã, de unde vine cã ei au portatu si numele de Valacu. La anulu 1083 escãndu-se intre Cumanii si Pacinacii cãrta pentru inpartirea predei ce au castigatu acesti din urma din inperatiã grecesca, au inceputu la olãta a se bate. De acẽsta impãrechiare intre Cumanii si Pacinacii folosindu-se inperatulu grecescu Alesiu Comenu, au amãgitu cu daruri pre Cumanii spre a stã lui intru ajutoriu in contrã Pacinaciloru, cu cari de nou s'a inceputu totu in acẽstã-si anu bataiã. In mediulu bataii (29 aprilie) au trecut unu Pacinacu de frunte, inpreuna cu alti ortaci la Cumanii, punendu incredere, ca in õmeni de asemene limba. Acẽstã cunõscemu din Ann'a Comnen'a, carea cartea 6 dice: „Sumtisque secum paucis Comanis accessit, comunis linguae (δμογλωττος) fiducia,” — adeca: „Luandu cu

tiese statorirea căci amenința reacțiunea. Astăzi (marti) desbateroa se continua.

Pesta in 14/2 opt. n.

(D.) Die Redactoru! Mi vine se incepu era-si combinatiuni sau profetia, si acuma deca asiu face-o, ciobotariulu nostru politicu cu dreptu cuventu m'ar caută si află in Pesta, desl nu in strata Vatiului intr'unu etagiu alu treilea. Dar sciti, că profetiile mele politice au fostu totu triste si doiose, cari tôte s'au implinitu bine binisioru: vaierarile mele au fostu vöcea Casandrei, pe carea n'au vrutu s'o ntieläga cëia, caror'a a fostu ca adresata si cari ad au devenitu apröpe d'a-si urî dilele vietici. Inse nu voui se mai adaugu pocarului si acü plinu de amaratiune. — Combinatiunile mele economice, cum sciti si s'au convinsu toti cetitorii Albinei, asemenea s'au adevëritu in cea mai de plina mesura si aci — asië credu, că efeitulu si rezultatulu e — binecuventare comuna. Dar in tempulu presinte carapterulu stariloru economice atal'a e de pronunçiatu, in catu publiculu nostru abië pôte avé vr'o lipsa de indegatiuni din parte-mi.

Vou se scriu asië-dëra oblu despre impresiunilo ce primfi in döue trei dile de candu petrecu aici.

Se incepemu cu cele ridicule. — Cu cati m'am intalnit si am vorbita in veri cari cercuri private aiciä despre sentiulu comunu asupra politiceä domnitöria, toti — fora esceptiune — s'au aretatu plini de nemuliamire si ne-credere, si — amintindu-le de articeä celi plini de lauda si compliminte din unelo foi straine, d. e. din „Siecle“, organulu republicanilor francesi, aceste le privescu de ironia seu bataia de jocu.

Asemenea multa gluma ni fecu unu articeä din „Magyarország“ organulu regimului magiaru, in care — diumetate in gluma, diumetate seriosu se serie negru pre albu, cumca — intr' adevëru *natiunea magiara e o natiune providentiale, fora de care lumea n'ar potë esiste*, si — că intr'adeveru *natiunea magiara are pe Ddielu seu propriu*, (spusu-ti-ä cä unde reside? Red.) carelo grigesece de ca si o conduce si o mantuesce din nevoi! — Alta data voui cercetä aceste pretensiuni naive dupa date si fapte, ca seriositate; pentru acum ajunga intrebarile si respective observatiunile: dar öre figanii si mamolucii nu sunt providentiali? — Nu incepe indoiela, cä fora natiunea magiara *lumea magiara n'ar potë existe*. Öre numai, si totu numai Ddielu conduce pe ömeni si pe popöre? Öre pe Sodom'a si Gomor'a — cine lo-a condusu? Si pe caferi si canibali öre nu totu numai Dieulu loru i scutescu si-i sustiene?? —

La corespundintia DVöstre in nrulu de ieri, incatu pentru siedintia ce o tienü vinerea trecuta comisiunea in causa natiunitatiloru, am a adauge si indreptä, cumca in acea siedintia, dupa cele mai secure informatiuni ce am, s'a cetitu nu numai proieptulu subcomisiunei, ci totu o data si tôte cele lalte proiepte si me-

morande, ce s'au substernutu din diferite parti dietei unguresci, precum d. e. memorandumu slovaciloru din adunarea tienuta la 1861 in Turez-Sa-Martin, elaboratulu si actele congresului serbescu de Carlovietu din 1865, proieptulu clubului deputatiloru romani si serbi etc. etc. — era dlu ministru-presiedinte contele Andrassy despre tôte acestea s'a pronunçiatu, cä are se le studieze, fiindu cä pana aci nu le cunoscea cuprinsulu defelu.

Propos! Dupa cum mi se sioptesce dintr'o parte, desbateroa si deslegarea causei natiunitatiloru se se fic amenatu din indemnulu generalului Tür, carele ambla pe aici — nu tramisu de Italia seu Frantia, ci rogatu de contele Andrassy et consortes, si vré se face pe medilocitoriulu între magiari si — natiunitati, firesce straduindu-se a induplecä pe natiunitati se se multumëca cu — nemie'a. In Belgradu inse se fic facutu unu „fiasco“ colosalu! Aici la noi pan' aci i-a succesu a castigä pe — sciti acelu mare si sfatosu romanu, pe care-lu avura pururea toti cei ce-i platira bine, si aci acestu demnu barbatu predica cu buclie pline, cä — *causa natiunitatiloru in 5-6 septemane va fi deslegata* spre multumirea comuna. Totu asië asecura si dlu Tür; de catu fiindu cä elu are se mërga mai antaiu pe unu tempu la Parisu, avendu lipsa a duce acolo seirea, cä — la noi tóta lumea e liniscita si multumita, ar dorü, ca natiunitatile de o camdata se-si tienä gur'a. — Alta data mai multe si mai respicite in acësta privintia.

Incatu pentru corespundintia din „Presse“ quasi din Parisu despre istoria cum s'a facutu seu alu domnu romaniloru M. Sa princiopele *Carol de Hoehenzollern*, pe temeulu informatiuniloru mele celoru mai positivo si secure, (pe cari sciti cä le am) — potu se Vo incredintiez, cä scrierile acelei corespundintie sunt — *scorniture si mistificatiuni*, cari in esintia neci nu se apropia de adevëru. Va veni tempulu, si — credu cä nu e pré de parte, candu vom potë publicä adevëru fora tóta rezervä, si atunci lumea se va convinge, ce agere si aduce combinatiuni, cava intieptiune, si abnegatiune de sine a lucratu la — candidarea si alegerea domnitoriului Romaniei, si atunci va conöce natiunea atitudineä caraterului si patriotismulu barbatiloru locotenintiei si regimului provisoriu, era anume a domnului Ionu Brateanulu. Un'a inse are dreptu corespundintia din „Presse“, acëca adeca, cä candidarea lui Carolu, desl la alu treilea locu, s'a facutu de poterile mari, amice Romaniei, anume de Frantia, Italia, Englitera si Prusia, — *cu incuviintierea lui Napoleone si totu cu incuviintierea lui s'a medilocitu in tiera si alegerea lui Carolu I.* — (Spatiulu nu ni permisesse se luämu atunci notitia de acëca corespundintia, altmintre am fi dat'o si cetitoriloru nostri ca se se convinga catu de ridiculosi ömeni sunt unii publicisti de ai nemtiloru cari face politica en gros despre Romania, desl nu cunoscu tiera defelu si afirma cä Carolu s'a dusu in capitala sa — Belgradulu! risum teneatis! Red.) In fine inca un'a. De candu organcele

magiare pretindu pe facia, cä politicä noua, adëca cea dualistica seu germano-magiara eschisiva — *stü si cade cu dlu Beust*, toti cei asupriti si nimieiti prin acësta politica, alu carora a numeru este cata frundia si jërba, au inceputu — firesce — a oftä — — — se li incete oatu mai ourendu asuprirea si umilirea cea nemeritata si neprovocata! —

Brasiovu 20 sept. 1867. *)

Solenitatea anuala a gimnasiului de aici, si banchetu in onörea barbatiloru academiei de sciintie. Aniversariä infintiarü gimnasiului nostru de aici s'a serbatu si estimpu ca in toti anii. Sant'a Sofia cu santele fige Pistis, Agapi si Elpida, reprezentandu intieptiunea, credintia, amörea si sperantia (scutulü caror'a s'a inchinatu acestu institutu) si-avura serbatörea domineca in 17/29 sept. a. c. Serbarea acësta e pentru noi pururea insemnata, aducendu-ne a minte de intemeiatorii si binefacatorii acestui institutu maritiu, a caror'a esemple ne incuragiëza la fapte natiunale pentru propasirea nöstra in cultura.

Solenitatea s'a inceputu cu sant'a liturgiä asistandu poporu numerosu si tenerimea scolara condusa de profesorii sei, cari umplura biserica de la S. Nicolae. Intemeiatorii si binefacatorii fura pomeniti la daruri. Corulu lu condusera demni profesori Dim'a si Pop.

Dupa s. liturgiä urmä mergerea serbatörea a poporulu cu crucile si a tenerimei cu stindardele sale la sala gimnasiului. Aici se cetira rogatiunile pentru sântirea apei, ca bunulu Ddielu se ne intarëca si se ni fic in ajutoriu si pre anulu ce vine.

Dupa acësta urmara trei cuventari insufletitörie, fiindu cä de acësta serbare s'a legatu si actulu inaugurarii catedreloru de limb'a franceä si de desemnu, cari s'au adausu la acestu gimnasiu.

D. profesore I. Longer cuventä despre importantia scöleloru nalte, öra d. prof. Dr. Mesiotä in vorbirea sa fu cu privire la inaugurarea catedrei de limb'a franceä, cuventandu despre literatur'a franciloru din mai multe puncte de vedere. In fine d. Lusineanu ca profesoru de limb'a franceä respundendu aretä cä sente fericire a fi între luminatorii tenerimei romane, si descriindu propasirea romaniloru in cultura insirä meritele archipastoriului Andreiu Siaguna. Mai accentuä zelulu capitanului Cristureanu si provoacä tenerimea a satisfacä dorintiloru nutritö de barbati cari adusera atate sacrificiu pentru luminarea ei.

Dupa acesteä, corulu gimnasiuale mai intönä nisco cantece natiunale si solenitatea se fini cu: „Descöpta-te romane!“

A treia di dupa acësta urmä banchetulu in onörea membriloru academiei romane de sciintie, dintre cari patru sosira in Brasiovu.

Romanii de aici folosira acësta ocaziune ca se arete si ei cä s'au petransu de entusias-

*) Lipsa spatiului ne sili se amuzämu publicarea, de ce ceremu scusa.

mulu celu mare de bucuria care l'au aretatu romanii din tôte unghiurile pentru cä au pututu ajunge pe terenulu cultorei la stadiulu d'a se infintia pentru ei o academia sciintifica; pentru cä s'a potutu infintia acelu paladiu sub care se unescu toti romanii din tôte unghiurile pe calea progresului. Pe acestu terenu vom fi o inima si unu spiritu, sub acestu scutu credem cä vom fi asië de aperati in catu neci o putere nu ne va potë destramä. Éca sentiementele cari indemnara pe brasioveni a dorü ocaziunea la care se arete semne de bucuria, éca caus'a banchetului!

Deci dupa ce sosira aici dd. T. Cipariu canonicu, Romanu prof. la universitate, Munteanu directorulu gimnasiului de aici si Dr. Hodosiu, o deputatiune i bineventä si-i invitä la banchetulu de sera. Sala erä plina de partecipatori, era dintre meritatii dd. öspöti ne onorara numai dd. Romanu si aperatoriulu Transilvaniei Dr. Hodosiu. Dupa ce cuprinsera fruntea mesei, ii ocolira la 50 de persöne dintre intieptiuntia si comerciantii de aici. Bineventarea acestor'a si scopulu banchetului se deslucä prin toastulu celu d'antaiu, care, pe catu l'am cuprinsu, avü ideile acesteä: In vietia natiuniloru s'a veditu ce folöce mari au produsu asië-numitele academii de sciintie la popörale cari cu dreptu cuventu protindu a fi culte. De aci se vede si castigulu ce a dobanditu poporulu romanu candu a potutu vedé infintiandu-se o asemene academia, care ca unu scutu neresturnabile apera intrunirea romaniloru din tôte unghiurile. De aci se potë splicä bucuria ce sentim si resunetulu ce-lu dämu entusiasmulü venitü de la fratii nostri de pre aiurea. Avemü se ne bucurämu pentru cä desi trecutulu ni-a fostu atatu de nefavorabile, totusi s'au gasitu barbati romani cari se compuna o asemene academia. Posteritatea li va pasträ suveniru dulce, era noi li rostimu bucuria nöstra si „se traiëca.“ — Dupa acësta urmä unu toastu desclinitu dlui Dr. Hodosiu ca zelosulu aperatoriü a autonomiei Transilvanie. Cele lalte toastu multe, si-avura tôte de obieptu cultur'a si desvoltarea natiunale.

La acesteä s'au respunsu de repetite ori din partea dloru Romanu si Dr. Hodosiu. Nu amintescu nemica den trensele, daca nu lepotu aretä intrege.

Brasiovulu a fostu pururo dintre pazitorii cei mai buni a sentiementelorü natiunale, si infatisiarea acestorü demni barbati a mai adausu la amörea natiunale incuibata in pepturile brasioveniloru nostri.

Fundatiunea preotimei gr. resaritene de'n Bucovina.

Ideä salutara d'a impreunä petreccerile cu scopu filantropicu, plantata de foricitulu Pumnulu in inimele junimeä, incepe a se preface realitate, desl primele incercari facute in 1865 de catra demni teologi din Cernäuti au fostu paralizate de astutfa unor persöne de ale trecutulu si ale intunereculü.

sine putini a trecutü la Cumani, punendu in öredere in ei, ca in ömeni de asemene limba.“

8. Nicet'a Choniatu, istoricu bisantinu, care a traitu la capetulu seclului 12, si inceputulu seclului 13, in bataia de la anulu 1205 d. Cr. ce au portatu Joanichiu imperatulu Romaniloru si alu Bulgariloru cu ajutoriulu Romaniloru din Daciaä traiana in contr'a lui Balduinu Flandru imperatulu de la Constantinopölu — numesce Schite pre Romanii din Daciaä traiana datatori de ajutoriu lui Joanichiu, era Heinrich fratele lui Balduinu in epistol'a scrisa lui Inocentiu alu III, papa de la Roma, numesce Cumani pre Schitele lui Nicet'a Chomatu, de unde se vede apriatu, cä istoricii bisantini sub Schite au intielesu pre Cumani. Vedi pre Nicet'a Choniatu in Balduinu Flandru cap. 5, si epistol'a lui Heinrich in: Gesta Innocentii num. 105.

George Pachimeru, istoricu bisantinu nascutu la anulu 1242 d. Cr. cartea I: De Andronico seniore, cap. 37 marturisesce, cumca Schitele de langa Dunare suntu de o origina cu Vlachi de langa Bizoä. — Bizoä, care se afla scrisa si Byza, este Visa de asta-di, care diace între Adrianopölu si Constantinopölu, in cari parti, pre la anulu 1285 sub Andronicu imperatulu grecescu, erau Vlachi förte latiti, si asiä de puternici, in catu se socoteau de periculosi chiaru pentru Constantinopölu, pentru acei-a i-au si asupritu imperatulu in mediulu

ernci, prindendu si trecendu o parte din ei in Asiaä mica.

Din cele aci impartasite se vede, cumca Pacinacii si Cumaniä a fostu numiti si Valachi, anume ne incredintiamu a) cumca Cumaniä a fostu de autorii germani numiti Faloni (Valoni), Valani, Vali si Valui (la Gruber pag. 151) adeca Gali; b) cumca Cumaniä au avutu un'a si acei-a-si limba, prin urmare si origine comuna cu Pacinacii, cari inca in alu 11 seclu pre timpulu Annei Comnene, aretarämu a fi fostu numiti Vlachi in limba comuna; c) cumca in alu 12 si 13 seclu Schitele lui Nicet'a Choniatu a fostu Cumani, si de o origina cu Vlachi de la Bizoä, de unde urmëza cumca Cumaniä a fostu Vlachi.

De origina romana (valaca) a Pacinaciloru vom lucrä intr'unu tractatu desclinitu, in care vomu impartasi si o cronica speciala a acestorü popöra.

Cumca din „Campania“ (campia) s'a facutu „Cammania“ si „Cumania“, si cumca „Cumanius“ insëmna atal'a catu „Campanus“ — invetiämu a cunöce din Stefanu de la Bisantiu (la Hahn: Albanesische Studien, Vien'a 1853, pag. 235.) gramaticu si geografu din capetulu seclului alu 5. Cotatca „Cuma“ si poporu cu numele „Cumanu“ a existatu in „Campania“ Italice. Rusii numescu din vechimu pre Cumani cu numele de „Polovezi“, acei-a ce este formala traducere din „Campanus“, de

öre ce „Pole“ si „Polja“ insëmna la Slavi atal'a catu „Campus“.

Schlözer, famosulu criticu, intaresce, cumca inainte de anulu 1061 d. Cr. numele Cumanu si Cumaniä nu ar fi cunoscuti in Europ'a. Anonimu, istoriculu ungurescu, ne spune, cä Cumaniä au fostu cunoscuti in Europ'a inca pe timpulu venirei Magiariloru in Pannonia la capetulu seclului alu 9. Noi vomu aretä, cumca Cumaniä au existatu in Asiaä mica si in muntii Caucasului inca inainte de cr'a bisantina (330 d. Cr.) si dupa acea pana pre timpulu batailoru cruciate, despre ce marturisescu mai vertosu cetatile cu numele Comana (Cumana), cari au custatu in Asiaä mica si in muntii Caucasului. Pianu Carpinu, care la anulu 1246 a caletoritu la Tartari, in epistol'a relationatöria catra pap'a Inocentiu alu 4 cap. 5 — ne impartasiesce, cumca Cumaniä (sub nume de Bisermini) au fostu estinsi si preste muntii Caucasulu pana la Bagdadu si Erusalimu, adeca pana la Arabi in Asiaä. George Pachimeru (nascutu la an. 1242 d. Cr.) si Niceforu Gregora (nascutu la anulu 1295 d. Cr.) ne marturisescu, cumca Mamlucii, locuitori din muntii Caucasulu, au fostu Cumani de origine. Totu Pachimeru ne spune, cä sultanulu Bibars a fostu Cumanu de origina. Acestu Bibars a facutu unu tractatu de pace cu Milaeu Paleologu, imperatulu de la Constantinopölu, de dupa care i-sa iertatu a trece prin Dardanele in Marea

Nëgra spre a cumperä, adeca a recerutä compatrioti (Cumani) din Tiera-Romanesca, Moldavia si partile Crimului. Altmintrele este lucrä cunoscutu, cumca cuprindendu Romanii Asiaä mica, au facutu provincii romane intr'ensä si au colonisatu-o. Acele colonii romane au intemeiatu din alu 11 pana in alu 13 seclu d. Cr. imperatia „Ieonium“ (cu capital'a de asemene nume, unde in vechimu a fostu asediata o colonia romana), care s'a numitu si „Romania“, ori „Rumeliä“, ori „Rum“, cu care din urma numire, numescu istoricii arabi si Dacu-Romani, pre cumu ne incredintieza Abuifeda (nascutu la anulu 1273 d. Cr.), istoricu si geografu arabicescu, care pune „Rum“ între Unguri, Secui si Pecenegi (Pacinaci). Aceste colonii romane din Asiaä mica (döra si din Daciaä traiana) a se fi trasu in timpuri critice si viföröce preste Caucasu, si a se fi asediatu cu locuinitia între riulu Uralu si Volg'a, invetiämu a cunöce nu numai din Rubriquis si Baco-Roger (din Angliä), ci si din arabulu Edrisi, cari punu pre Valachi între Uralu si Volg'a, si despre cari ne spune Rubriquis (pre cumu vedurämu mai inainte), cä se laudau acolo in alu 13 seclu cu origina lorü romana. Albaniä cei vechi dintre Marea Caspica si Marea Nëgra, precum inscintiarämu degiä, asemenea a derivatu origina lorü de la Romani. Rubriquis, la loculu citatu pag. 278 ni spune, cä de a supra de Marea Caspica între riulu Uralu si Volg'a,

Cu ocaziunea serbării indoitei nunti in cas'a preotului Tiurcanu din fundulu Moldovei, pre zelosulu amplotiatu guver. Mandea Bendeschi intr'unu toastu frumosu desfasura in semnetatea fundatiunilor apelandu in modu pre placutu la stralucit'a adunare ca se facemu, cu asta ocaziune, inceputulu unei fundatiuni pentru ajutorarea tenerilor lipsiti si talentati. Numai-de-catu se aduna preste 180 fl, nesocotindu cei ce se mai afla subscrisi. Paroculu de Candreni Mihailu Constantinovicu a datu singuru 50 fl. Intrég'a adunare facu urmatorea otarire:

1) Cu banii adunati si ce se vor mai aduna, se se face o fundatiune cu numele: „Fundatiunea preotimei gr. res. de'n Bucovina“.

2) Din preointele acestei fundatiuni se se deo ajutoare si stipendie tinerilor lipsiti de la scolele primare pana la cele mai nalte, dupa socotint'a comitatului respectivu.

3) Se se deo acosta fundatiune sub protectiunea si spriginulu morale alu societatei literare romanesci de'n Cernauti.

Se alese apoi unu comitetu de siepte membri (parintii: M. Constantinovicu, A. Plesea, V. Cocoreanu, D. si I. Tiurcanu, T. Ianovicu, si A. Boca) cu insarcinarea a efectuat' concludusulu adunantiei, a luora statutele si a ingrifca se inmultiesca capitalulu fundatiunei, adunandu contribuiuri din tier'a intréga, caci tier'a intréga si toti romanii — suntemu securi — vor salutá cu bucuria acestu pasu si-lu vor imbratisa, éra de la inteligint'a si energ'ia dloru membri ni prometemu rezultate frumose, santiéle loru vor face ca si cei aprópe 1000 fl. subscrisi la balulu clericiloru prin staruintiele zelosulu pretore M. Pitei, a fericitulu Pumnul si ale altor'a, se vina la lumina si la mentiuenea loru, precum si aceea am dorí ca acele sute de fl. adunati si dati in dobanda de teologii din Cernauti se mai véda lumin'a publicitatei ca se nu fie acesti bani caus'a recirei zelului nobile in asta privintia, carele de unu anu pare ca nu mai propasiesce precum incepuse.

Cu asta ocaziune ni rostimu dorint'a ca comitetulu societatei literare din Cernauti se grabesca cu facerea statutelor pentru filiale, ca prin infintierea fundatiunei de fatia vedemu realisandu-se propunerea facuta de unu domnu preotu la adunant'ia generala din Cernauti in ianuaru a. c. ca asié impreunandu tote poterile, toti fiii patriei se-si dee manile pentru naintarea culturai, concentrandu-si puterile in adunant'ia nostra literaria den Cernauti. Asté se fie!

Din comitatulu Carasiului, 6 octobru 1867.

Dle Redactoru! Am observatu, ca existu forte sinistre informatiuni despre cele ce s'au petrecutu in congregatiunea generala a comitatului nostru din 7 augustu si dilele urmatore. Anume jurnalele nostre se paru a fi informate, ca scrisorea comitatului Zarandu in respectulu limbei n'ar fi aflatu nice o partinire din partea congregatiunei comitatului Carasiu, si ca don's'a

s'ar fi pusu, luandu afara comitatulu Aradului, pretotindenea, prin urmare si-la noi — ad asta.

In Albina s'a referatu despre caderea proiectului séu mai bine disu a interpelarei Dlui Hatieganu facuta presidiului si conducerei comitatului nostru, ca de ce — restaurandu-se comitetulu comitatensu din an. 1861 — nu s'a restauratu totodata si statutulu despre limb'a oficiale a comitatului, adusu de acestu comitetu in memorabil'a sieditia din 4 septembre 1861.

E cu potintia, ca partit'a nationala din comitatulu nostru, vedendu caus'a cea mai santa adusa la cadere prin apucaturele unor'a, prin perfid'ia si renegarea altor'a de la adeveratele principie nationale si de la autonom'ia municipala, va fi cadutu in disgustu, si inea in mare disgustu pentru atitudinea acoloru barbati nationali, de la cari avea dreptu a pretinde, ca fetulu loru din an. 1861 adeca statutulu despre limba lu vor apera si sustioné cu tota energ'ia*) dar daca si concedemu ca amaratiunea loru e drepta, totusi nu o afirmu justificata intr'atata, catu prin trena'sa sentiulu, vieti'a si energ'ia nationala se decada pana la apatia. Si cu buna séma numai acestei apatie va fi de a se adserie, ca nice unulu dintre barbati nationali din Logosiu n'au apucatu pen'a, ca desbaterile din congregatiunea comitatensu in afacerea scrisorei din Zarandu se le fie impartasitu pe calea jurnalisticai, prin ce singuru se poteau evita falsele informari respandite cu voi'a si fora voia in acosta cauza. Fie-mi iertatu deci a suplindesi cam tardiu aceea, ce s'a omisu a se face la tempulu seu.

Sciutu este, ca congregatiunea din lun'a lui augustu a. c. a ténutu optu dile. A patr'a di a venitu scrisorea comitatului Zarandu pe tapotu. Presidialele comite supremu luandu in consideratiune concludusulu congregatiunei in afacerea statutului de limba din 1861 au fostu de parere, ca scrisorea se se iec la cunoscintia si se se puna ad acta, care parere inse D. Pascu substitutulu vicecomite din punctulu de vedere alu administratiunei mai usiore nu o partini.

*) Fie-mi iertatu a estrage din'to corespondentia din Logosiu 9 sept. 1861 publicata in Concordia nr. 10 din an. 1861 urmatorele: . . . Acum inse abia acceptamu diu'a congregatiunei, greumentulu si responsabilitatea ce ni jacea pe anima éra nesuportavera, — diu'a de 4 sept. sosí, noi ne facuram detorint'a si cu ajutorialu lui Ddieu si energ'ia braviloru nostri barbati reesiramu invingatori . . . Reverendissimulu canonicu Liviu face motiunea in caus'a limbei. . . In urmare careia se incepe desbateria generala asupra principului, ca: ére e indreptatitu comitatulu a decide in caus'a acosta? Desbaterile le-a inceputu D. Hatieganu dupa elu au urmatu D. Maniu, a carui motive chiaru dupa marturisirea comitelui supremu au fostu unicele, ce l'au convinsu, ca comitatulu are dreptulu acesta. — Cu durre intrebam, unde au fostu in congregatiunea din 7 augustu 1867 barbati aceia, cari greumentulu si responsabilitatea in caus'a limbei o simtiau in an. 1861 de nesuportavera, si cari in 4 septembre alu acestui anu si-au facutu detorint'a! Reverendissimulu canonicu Liviu, proiectorialu din an. 1861 in caus'a limbei, au tacutu tacerea peselnei, ére D. Maniu, acarui motive in an. 1861 unice au convinsu pe comitele supremu, ca comitatulu are dreptu a decide in caus'a limbei, jertveste acestu dreptu in an. 1867 si aléga la gratia ministeriului!!! Tempora mutantur!

Acosta parere dede Dlui vice-comite primariu Makai ocaziune a se dechiará cu tota resolutiunea, ca elu a fostu si in an. 1861 si e si astadi de acca parere, ca pretensiunea romaniloru pentru indroducerea limbei romane de oficiale in afacerile comitatului din lantru se se implinesca, nice candu inse nu se va invoí la aceea, ca si ministeriulu se fie indetoratu a scrie minicipiulu in limb'a romana. Motivele aduse de D. vice-comite primariu pentru parerea sa au fostu cele de comunu usitate in contra celor'a ce nisuescu la egal'a indreptatire nationala. Patri'a nostra e tier'a unguresca, dise Makaj, unde numai limb'a unguresca póte fi oficiale. Déca s'ar cere ca guvernulu tierai se scrie comitatului nostru in limb'a romana, comitatele slave asisderca ar pretinde, ca se li se scrie in limb'a loru, urmare ar fi unu turnu babilonicu, care in ultimele sale consecintie ni ar aduce absolutismulu, si prin acosta éra limb'a germana in oficiu. Nu vreti unguresce, incheia Dlu vice-comite primariu cuventarea sa, se sciti ca romanesc nu va fi, ci éra si nemtiesce! Forte nimeritu a replicatu la vorbele acastea D. asessoru sedrialu Besianu, ca nu accia, cari dorescu realisarea egalei indreptatiri nationale, ci cari sub diferite preteste meschine cauta a o impedeci, nisuescu spre reinvierea absolutismului funestu pentru ori ce desvelire nationala. Éra patri'a si tier'a nu e numai unguresca, ci a tuturor nationalitatiloru, care cu multa mai nainte de venirea Unguriloru au vietuitu in trena'sa, si care tote au asemene dreptu, ca si cea unguresca a fi respectate in privint'a nationala. Dupa-ce si alu doile vice-comite D. Vladu se dechiará in favorea scrisorei din Zarandu, formá D. Hatieganu motiunea, ca scrisorea comitatului Zarandu se se spriginésca prin o representatiune la ministeriu, si despre acosta se se face totodata cunoscintia si comitatului Zarandu. Toti urmatorii vorbitori romani s'au dechiaratu pentru motiunea Dlui Hatieganu, cu tote acastea la pronuncierea concludusulu presidientelo comite supremu s'a marginitu a dechiará numai, ca scrisorea comitatului Zarandu se se spriginésca si din partea comitatului Carasiu prin o representatiune la ministeriu, éra partea a duo'a a motiunei, ca concludusulu acest'a se se aduca si la cunoscint'a comitatului Zarandu, s'a lasatu cu totulu afara din concludusulu sub pretextu, ca nu toti vorbitorii s'ar fi dechiaratu apriatu si pentru partea acosta a motiunei.

Acosta e adevérata stare a lucrului, din care póte ori ci cine vedé, cumca scrisorea Zarandulu in respectulu limbei a aflatu caldurósa partinire si la comitetulu comitatensu din Carasiu.

Aradu, 9 opt. 1867.

Vedendu ca foile romane n'au cunoscintia despre rezultatulu adevératu alu epistólei comitatului Zarandu, prin care acosta a ocrotu ca ministeriulu ungurescu se-i comunice rescriptele sale si in limb'a romana, — si acc'a a comunicat'o cu tote comitatele pentru sprigi-

nire; am se descoperu ca unulu, care am luat parte mai de multe ori in comitetulu comitatului Zarandu, ma chiaru si in sesiunea ace'a a comitatului am fostu de fatia, candu s'a referatu acosta cauza: ca epistóla comitatului Zarandu a fostu spriginita in rondulu primu de comitatulu Pestei, dup'ace'a de districtulu Cetatei de pétra, care a respunsu in limb'a romana, si in fine precum seimu numai din gazete inea de comitatulu Aradului. Din cuprinsulu respunsului comitatului Pestei, in catu mi aducu bine a minte e insemnatu urmatoriulu pasagiú, prin acc'a ca rescriptele ministeriali se voru comunicá cu comitatele si in cele lalte limbi, nu este vatematu dreptulu limbei magiare, éra de alta parte nu este periclitata integritatea tierai. Din acosta este invederatu ca cestiunea nationalitatiloru se póte resolví in cale buna numai voia se postesce. Cele lalte comitate ce au respunsu la acca epistóla, mare parte de poporatiune slava, — dupa ce si-premitu salutarile sale pe teronulu constitutiunale intr'unu preambululu destulu de largu in cuvinte — au refusat spriginirea loru dicendu, ca cestiunea se tiene de competint'a dietei, care va avé se faca lege in obieptulu folosirei limbeloru. Vorbindu cu fratii aradani, am auditu cum se fablescu densii, ca a trecut in concludusulu la densii, spriginirea epistólei comitatului Zarandu; dar am se observu ca diu densii n'au facutu cova bravura mare, — se fie luat densii iniciativ'a, li-asíu concede dreptulu de a se poté falí. Eu am observatu alte calamitati in comitatulu Aradului, — cari de le-ar curmá, li-asíu gratulá din anima, pentru ca acelea sunt astfelu cari bantue amaru poporulu romanesc.

Unu filoromanu.

Beregseu 29 sept. 1867.

In nr. 87—194 a Albini a binevoitu unu cutare S. Secosianu a criticá parerea unui corespondintu din Nr. 77 a acceasi foi in privint'a alegerii parochiloru; inso abatandu-se de la obieptu, a preferitu a petá caracterulu mon. nostru protopresbiteru Dreghiciu, care la tota ocaziunea, adevérta ca e unulu dintre cei mai zelosi nationalisti romani, ca densulu nu se lase de nimene a se corumpe cu medilóca, ci daca pre cineva recomanda, si atunci de buna séma e convinsu si despre caracterulu aceluia, ca va lucrá dupa caviintia in vi'a Domnului; caci nu e destulu, ca cineva se se laude numai cu sciintiele sale (care de multe ori sunt numai inchipuite), ci de la acc'a inea se mai cere si unu caraptoru blandu si piou, care cu folosu va poté pastorí turm'a sa viotóre. Eu me lasu de subiectivitatea indrumata de acelasi Domnu caritoriu, care mi se impare ca siede in Temisóra, si nu in Aradu, si me apucu numai de obieptulu sus amintitei pareri.

De ar fi cetitu Dsa cu mai mare luare de séma parerea din Nr. 77, séu de ar fi cetitu mai apriatu citatele din faptele Apost. cap. I vers. 15—26, n'ar fi ajunsu la acelu falsu concludus, casí cum Apostolulu Petru ar fi trasu sór-

a locuitu pre timpulu caletoriei sale (an. 1254) unu poporu numitu „Cangle“, despre cari dice elu ca suntu: „quadam parentela Romanorum“, adeca: un'a rudenia (afinitate) cu Romanii. Acesti „Cangle“ suntu „Cancar“ ori „Cangar“ ai lui Constantinu Porfirogenita (nascutu la 905 d. Cr.), cu care numesce elu cetele cele mai desclinite ale Pacinaciloru, cari au plecatu la capetulu catra capetulu seculului alu 9. de la riulu Volg'a si au purcesu pana in Romania de asta-di.*) O parte din Pacinaci, dupa cumu ne impartasiesce totu Const. Porfirogenitu, a remasu in apoi acoló la Volg'a cu locuint'a, si e de creditu, cumca remasitiéle aceste vinu inainte la Rubriquis, Baco Roger si Edrisi sub numele de Valachi si Cangle. Abulgasi Bagadur Chan, care a vetiuitu in alu 17 seclu si a fostu descindinte, urditu din familia lui Cingis Chan, si care dupa 18 manuscripte orientale a compusu genealog'ia Chaniloru mongolici (nugolici ori mogoricai), dupa traducerea germana de G. Messerschmidt Göttingen 1780 pag. 18, 38, 39 si 52 — nispu apriatu, cumca poporulu „Cangle“ ori „Candli“ s'a asediatu mai tardiu spre locuire la riurile Issi-kull, Tsui si Talas (intre laculu Aralu si Issi-kull, in partea nordica), si cumca Sulta-

nulu Asis-Chan din cetatea Urgenz, s'a insuratu cu o muere din famili'a Cangliloru, cu numele Tarkan, care a nascutu pre puterniculu Sultanu Mahomedu Charesm - Scha. Acestu Sultanu, serie Abulgasi, a inpartasitu cu mare favoru pre cosangenié mamei sale, Cangli de origina, cari au venitu in tier'a lui; anume pre Chumar (nume galu-romanu, compusu cu „mare“—magnus lat.) fratele mamei sale l'au facutu consilieriu intimu; pre Jualzich, nepotulu de frate alu mamei sale l'au pusu ocarmitoriu in cetatea Turchestanu; pre unu omu cucernicu din acca familia a Cangliloru cu numele Cuc (evidenta nume romanu, forte indatinatu la Dacu-Romani), l'au pusu ocarmitoriu preste cetatea cea mare Boecara. Pre urma, se scrie, ca a venitu in imperat'ia acestui Sultanu d'intre poporulu Cangle — asediatu la cele trei riuri — inea 50 pana 60,000 de ómeni. Cetatea capitala a imperat'iei acestui Sultanu a fostu Urgenz, care a custatu intre Chiv'a si laculu Aralu (de asta-di); éra marginele imperat'iei s'a latitu spre média-nópte de din coló de cetatea Turchestanu, spre apusu pana la marginele imperat'iei Rum in Asi'a mica, spre médiadi — resaritu pana catra Indi'a, si dreptu spre média-di pana la Arabi'a. Provinci'a Ilak, adeca: Valachia, de pre timpulu Califloru, de care vorbiramu mai inainte, a fi custatu totu in aceste parti, amu aretatu la loculu respectivu. — Totu Abulgasi Bagadur

Chan, pag. 38 ni spune, cumca Ugurii, Caneli, Kipzak (Cumanii a fostu numiti si Chipciacu, dupa cum marturisesce Rubriguis), Kallatz si Karliki, nu suntu de origina mongolica (tatarésca). Mirchonda, scriptoriu persicu mortu la an. 1497 — numera pre Pacinaci intre popórale turcesci, inea acosta nu confunda tem'a nostra, fiindu ca este cunoscutu, cumca o mare parte din scriptorii arabi si persi numescu si pre Rusi cu numele de Turci, ori nu suntu de origine turcesca. Deci, Pacinaci si Cumanii venidu ei incoce in Europ'a din Asi'a ori fi chiaru pentru acc'a de origina asiatica, precumu simplu decidu unii scriptori, cari cercara origin'a loru. Origin'a romana (valaca) a Pacinaciloru si Cumaniloru, se póte deduce cu cea mai mare siguratate din numele duciloru acestoru popóra, precumu de exemplu: Cutesc, cu finalulu — escu romanesc, si: Osul, cuventu romanesc, cu articulu limbei romane poipusu, cari duci vinu inainte, cestu din urma la anulu 1070, celu d'antaniu la anulu 1085, asiá dara delocu dupa aretarea Cumaniloru de asupr'a de Marca Négra, caci Schlözer intaresce, cumca inainte de anulu 1061 nu a fostu numele loru cunoscutu in Europ'a. Insemnamu ací, cumca Romani (Valachi) si asta-di existu in Asi'a mica, si cumca numele Comanu, vine inainte si la familii stravechi romanesci, precum marturisesce fragmentulu istoricu, compusu

in alu 13 seclu, dupa date si mai vechi, de Hurn mare canceloriu la Dragosiu principe de Moldavi'a.

Adausu. Slovaci (Totii) din Ungari'a superióra au numitu in vechime pre Romanii cei vechi cu numele de Valas, precum se adevéresce din cantacele vechi basericesci ale loru pestrate prin traditiune, si adeca:

Paszli oveze Valaszi	Oile au pazitu Romanii
Pri betlemszkom szálási	La salasiulu Betleomu
Angyel szá im ukázi	Augerulu venindu la ei
Do Betlema im kázál	Si aretandu catra Betleomu
Szítule hore á pódte	A dísu sculati si mergeti
Pana Kriszta nájdete etc.	Pre D. Crestu acoló aflaveti.

Form'a acosta Valas a numelui Valac se vede a fi forte vechia, pentru ca mai bine se aprópie de Gal, Galat, Galas. In rostulu modernu alu Slovaciloru, se numescu Dacu-Romanii cu numele de Valas, éra Italu-Romanii cu numele de Talian.

La Snorro Sturluson scriptoriu islandescu mortu la 1240 d. Cr. tom. I. pag. 95 se afla: valsera sverda (wälsche Selwörter), tom. II. pag. 50: valsera hjalma (wälsche Helme), si: valsera branda (wälsche Klinggen.) La Saemund Sigfusson, éra scriptoriu islandescu, nascutu la anulu 1056 d. Cr. in Edda II. 348 se afla: völsko sverdi. Ací in cuventulu valsera si völsko se vede apriatu, cum din Val s'a estinsu form'a cuventului spre a trece in Valacu.

Simone Manguica.

*) Pacinaci a se fi numitu pre sine isi-si cu numele de Cancar, Cangar, ori Cangle, se afla insemnatu in lesiconulu universalu de Mayer, editiune mai noua, la numele Pecenegi.

